

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 286

ערש"ק פרשת "שופטים" ג' באלול תשע"א

הצדיק אבד!

אבידה גדולה ויקרה איבד עם ישראל אחד מגדולי הצדיקים שבדור, מצא את מותו בצורה אכזרית ומשונה. הצדיק הגדול והקדוש, בן של קדושים רבי אלעזר אבוחצירא זצוק"ל, עלה בסער השמימיה והותיר אותנו לאנחות. מי לא הצטער, מי לא בכה על אובדן הצדיק שהאציל מקדושתו, מטהרתו ומברכותיו על רבים מאיתנו. המדרש מספר שהקב"ה ישתבח שמו לעד, סופר וגונן את אותם דמעות שהזילו עם ישראל על אובדן הצדיקים, ושואל רבינו בעל ה"חתם סופר" זצ"ל: לשם מה סופר וגונן ה' יתברך את אותן דמעות? ומסביר ה"חתם סופר", שהקב"ה ישתבח שמו לעד שומר וממתין, מצפה ומחכה לראות מה יעלו מאותן דמעות, אלו שינויים בפועל יחוללו אותן טיפות הזולגות מהעיניים, אילו קבלות יחזיקו מעמד ואיך נראה עוד כמה שבועות מהאסון הנורא. והיה אם תהיה התקדמות ושיפור מעשים, תשובה אמיתית וחרטה כנה, הדמעות יפעלו את פעולתן, אך אם חלילה להתעוררות תהיה רגעית וחולפת אזי... הדבר ידוע שהשתנות ושבירת ההרגל הם לא מהדברים הקלים. בפרשתנו כתוב שהיאש הירא ורך הלבב מהעבירות שבידו, חייב לעזוב את המלחמה ולחזור לביתו. ושואל הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל: למה שיחזור לביתו, הרי יכול לעשות תשובה על אתר ויתכפר לו. ואם היה מדובר בחטאים ועבירות שצריכים לחכות ליום כיפור - נחא, אבל הגמרא אומרת שאפילו שח בין תפילין של יד לראש, חוזר מעורכי המלחמה, וידוע שעבירה זאת, אם עשה תשובה עליה, לא זו משם עד שמוחלים לו, ואם כן מדוע שיחזור הביתה? יעשה תשובה ויצא למלחמה. ותיירך אותו גאון, שמדובר על עבירות שעדיין בידו, כלומר שאוחז אותם ולא עזבם, ואף שידוע שעבירות הן, כיון שהורגל בהן, קשה לו לפרוש מהרגלו ולהניח תאוותו, ולכן אינו יכול לעשות תשובה ועליו לשוב לביתו. אחים ואחיות יקרים, הצדיק הקדוש נפטר בצורה משונה לעורר אותנו. בואו נתעורר ונשתנה, משתפר ונטיב דרכינו, ונזכה לגאולה השלמה.

"לא סתם שוטר!"

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך..." זהו הפסוק שפותח את פרשתנו כאשר המפרשים הקדושים ז"ל עמדו מתוך ציווי זה על החיוב הגדול המוטל על כל אדם באשר הוא, לשים לו גדרי בטחון, "רב בריח" ו"פלדלת" שינעלו הרמטית את חושיו לבל יסטו מעשיית רצון קונם, מחסום לעיניים לבל ישלבו בראיה אסורה, לפה לבל ידבר דברים בטלים, לשון הרע ורכילות, על כל שער ושער סורג ובריה, שוטר המיוחד לו. ואגב שעוסקים אנו בשוטרים, מעשה אמיתי קראנו על שוטר שסיפר מקרה שאירע לו באחד הימים, יותר נכון הלילות. השוטר דן, שוטר קשוח היה בטיבעו, ענייני והחלטי, גם הדמעות של הנהגים שנתפסו "על חם", שבשמים לא ננעלו שעריהם, אצלו לא שינו אפילו קוצו של יוד, מהקנס שהוטל על הנהג בשל עבירת התנועה שבה מעד וכשל. כך היה מנהגו זה רבות בשנים עד לאותו הלילה... המשטרה הציבה מחסום בנקודה מסויימת בצפון הארץ מחשש של הברחה של "מיני בשמים" מלבנון. השוטר דן הבחין בפיג'ו חבוטה, כולה מעוררת חשד. הנהג שצווה לעצור, ירד כשלאשו חבוש הוא בכיפה, לאחר שבדיקת הרישיון עברה אף היא בהצלחה, ביקש השוטר לפתוח את הדלת מאחור ופני הנהג חפו... בברכיים כולשות פתח את הדלת כשלעיני השוטר הנדהמות נתגלתה ערימה של חיילים ישנים שנת ישראלים. הנהג הרחמן לא הסכים להערים משנתם המתוקה, השוטר הקשיח את ליבו והאיר עליהם בפנסו מתוך בקשה-פקודה לצאת החוצה! ארבעה עשר חיילים נכתבו בספר הזיכרון של השוטר שהודיע חגיגת לנהג על שלילת הרישיון וכניסה ישירה לספר השיאים של גינס וגם כמובן להגיע איתו לתחנת המשטרה. הנהג ביקש לרחם על החיילים והוריהם שחלקם מרוב עייפות פשוט השתרעו על צידי הדרכים והמשיכו בשנתם העריבה, אך השוטר בשלו ומי ישיבנו אחור?! לפתע צלצל הפלאפון, אשתו של השוטר דיברה בבהלה: "הבן התקשר לפני שעות... הוא יצא מלבנון... הוא עדיין לא הגיע... השיחה התנתקה, הוא נסע בטנדר עמוס לעייפה...". האבא-השוטר ביקש מאשתו שלא תדאג, הוא ידווח לה בעוד דקות ספורות אם יהיה לו עדכון חדש... בינתיים, התחיל להאיר עם פנסו לעבר החיילים השרויים בצידי הכביש כשלתדהמתו מגלה לפתע את בנו יקירו. הבן שהחל לקלוט שאביו נמצא לפניו, בא לצעוק בשמחה "אבא!", אך השוטר היסה אותו לפני שיהיה מאוחר: "תשתוק בני, אל תעשה לי בושות". עתה, פנה אל הנהג ואמר לו: קח חלק מן החיילים ואני את השאר. השאלת הנהג המופתע "מה עם הדו"ח? ויתרת לי? כל הכבוד, רואים שאתה שוטר עם לב...", עונה השוטר דן כלאחר יד: "חשבתי על מה שאמרת, לא בגללך ויתרתי, פשוט חשבתי על ההורים שלהם..."

אחים יקרים, סיפור אמיתי זה מסר רב טומן בחובו. אותו שוטר עם העקשנות שלו, יכול היה להשאיר את בנו ושאר חיילים ישנים עד אור הבוקר בצידי הדרכים, כאשר הוריהם על מיטותיהם מתהפכים... לכל שער ושער אכן צריך שוטר, אך לשער הלב צריך את מאזני המשקל המדודים ביותר, מתי הדבר חשיב למצוה ומתי לעבירה, כל נגיעה קטנה עלולה לשנות את ההחלטה לטוב ולמוטב. בימים קדושים אלו, שומה עלינו לעשות חשבון בנפשנו, לראות עד כמה הנגיעות מטות אותנו חלילה מדרך הישר, שחלילה לא נמצא יום אחד את בנו - הנשמה שבקירבנו מוטלת דחופה, דהויה וישנה בצידי האשפה. נבדוק היטב כיצד השומרים-השוטרים שלנו מתפקדים, ונזכה לברכה והצלחה בשני העולמים!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:15	19:40	18:42	ת"א
20:27	19:38	18:27	י"ם
20:24	19:40	18:34	חיפה

הפסרת השבוע:

"אנכי אנכי"

מוטעמים לשבת

שאין לו אישה שרוי בלא שלום, ואז יוכל האדם לצנח את יצר הרע.
(תורת הפרשה)

"לא תשזוית את עצה לנדווז עליו גרוז" (כ,יט)

כתב רבינו בעל הספר "החינוך" זצ"ל: "שורש המצוה ידוע, שהוא כדי ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהדבק בו, ומתוך כך תדבק בנו הטובה, ונתרחק מכל דבר רע ומכל דבר השחתה. וזו היא דרך החסידים ואנשי מעשה האוהבים השלום ושמחים בטוב הבריות ומקרבים אותם לתורה, שלא יאבדו אפילו גרגר של חרדל בעולם, וייצר להם כל אבדון והשחתה שיראו, ואם יוכלו להציל יצילו כל דבר מהשחתה בכל כוחם. ולא כן הרשעים, אחיהם של מזיקים, שמחים בהשחתת עולם והמה משחיתים. ובמידה שאדם מודד, בה מודדים לו, כלומר בה הוא נדבק לעולם. וכענין שכתוב: "שמח לאיד לא ינקה רע". והחפץ בטוב ושמח בו, נפשו בטוב תלין לעולם, זה ידוע ומפורסם."

(מעין השבוע)

(עם) גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו, כה' אלוקינו בכל קוראינו אליו".
(מעין השבוע)

"כי תקרב אל עיר להלחום עליה וקראת אליה לשלום" (כ,י)

כתוב בספר הקדוש "בן איש חי": הנה האדם נקרא עיר קטנה, וכמו שכתוב בקהלת: "עיר קטנה ואנשים בה מעט". והדבר ידוע שיצר הרע מתגרה ונלחם עם האדם באיסור עריות יותר מכל האיסורים, ואפילו חכם וצדיק שעוסק בתורה ימים וילות, אינו יכול להכניע את יצר הרע אלא עד שישא אישה. ולכן הרוצה להלחם ביצרו, לא יוכל לו אלא עד שישא אישה. וזהו שאמר הכתוב: "כי תקרב אל עיר" - הוא הגוף שלך שנקרא בשם "עיר", "להלחם עליה" - להלחם עם יצר הרע בשבילה שלא ירחיבנה יצר הרע, אז תחילת הכל צריך לקיים: "וקראת לשלום" - היא מצות נישואין שיהיה לו עזר במצוה זו יותר מכל המצוות, וכמו שאמרו חכמינו (יבמות סב): "כל אדם

"וכתב לו את משנה התורה הזאת" (יו,יז)

שתי ספרי תורות (רש"י). כתב בספר "ילקוט דוד": לשם מה דרושים היו למלך שני ספרי תורה? ברם, ככל שהאדם גדול יותר, כך צריך הוא לקבל עליו יותר את עול התורה, כדי להכניע את עצמו. לפיכך חייב לקבל עליו משנה עול תורה. לפיכך גם חייב היה המלך לכפוף קומתו במשך כל התפילה - שכן היה עליו להשקיע יותר עמל כדי לבוא לידי הכנעה.

(מענה של תורה)

"תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (יו,יג)

פירש הרב "שפתי כהן" זצ"ל: הגויים הולכים לאצטגנינים ושואלים בהרוסקופים כדי לדעת איזה מזל יאיר להם פנים, מתי יפעלו ומתי ימנעו. אבל אתם, בני ישראל, אינכם זקוקים לכך. "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" - אתה אינך תחת המזל, כי אין מזל קבוע לישראל, ויש יכולת בידם להפוך ולבטל הגזירה, כפי מעשיהם וכפי כוונת תפילתם. שאין הפרגוד ננעל בפניהם. שנאמר: "כי מי גוי

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

וטרדת המזונות טרדה את מנוחתו. הפריעה את ריכוז עינו. ערב אחד, לאחר יום גדוש בתורה ועבודת ה' מלופפים בטרדת מזונות ומפח נפש, ישב וערך חשבון נפשו: למעשה, חובותיו פעוטים הם. עשרים זהובים לפלוני, שלושים לפלוני. באמת, מסתפק במועט הוא, פת במלח מאכלו ובגד פשוט לעורו. אם יערוך חשבון כמה נצטרך לו להחזיר כל חובותיו, וכמה צריך הוא למחיתו עד סוף השנה, חמש מאות זהובים מכסים את הכל, והותר. ובורא עולם - הן חפץ הוא בתורתו ותפילותיו, חפץ במצוותיו ובעבודתו בקודש. אין ספק בכך. וכל העולם כולו שלו הוא, לו הכסף ולו הזהב, חמש מאות זהובים ביני ובינו מה הם - מדוע לא ימציא תורה! התפלל מקירות ליבו: "ריבוננו של עולם, המצא נא לי חמש מאות זהובים!", איך ימצא - דרכים הרבה למקום, יבחר באחת מהן. לא לו לתת עצות לבורא. התפלל בכוונה רבה, ובתוך כך התנמנם. בנימנומו, חלם חלום. בחלומו, והנה האר"י הקדוש נכנס לתדר, והחדד האיר מזיוו. חשב: ודאי שלחו בידי את המעות. התקרב האר"י הקדוש, פנה אליו ואמר: "אברך! וכשהיו לך חמש מאות זהובים, לא תצטרך עוד לעזרתו של הבורא?" ואז התעורר... התעורר - לא רק מהנימנום, אלא מכל הלך המחשבה שדיכדכו והטרידו. הבין, שזקוקים אנו לעזר ה' על כל צעד ושעל, על כל נשימה ונשימה. הוא המעניק חיים, הוא המאזן את הבריאות, הוא המגן מפני פורענויות... בלעדיו, חלילה, שום דבר לא יצלח: יוכל לשבת ליד הקערה, ולא לאכול. לאכול, ולא לבלוע. לבלוע, בכל לעכל, חלילה וחס. אם בין כך וכך תלויים אנו בחסדו יתברך בכל מעשה, בכל פסיעה - "מי שברא יום ברא מזוננו", ויזמן לנו גם את אוכלינו בעיתו!...

(מעין השבוע)

הגאון רבי חיים פלאג' זצ"ל, רבה של איזמיר, הוציא מתחת ידו יכול מדהים של ספרים, שבעים ושנים במספר - מלבד חמישים וארבעה ספרים נוספים שלא הובאו לדפוס כי היו למאכלת אש בשריפה הגדולה שפקדה את איזמיר. את ספרו הראשון חיבר בהיותו בן שש עשרה - ואת כתיבת הספר האחרון השלים יום לפני פטירתו! היבול המדהים של ספריו - בכל מקצועות התורה, בבקיות מדהימה ועיון מעמיק, בפילפול וסברא ועד להלכה הפסוקה - גרם לרבים ממיודעיו להניח שאין זה בכוח אנושי טבעי, לכתוב רבבות גליונות. והשמועה עברה מפה לאוזן כי הגאון הנערץ בקי בשמות הקודש ומשתמש בשם קדוש "להשבעת הקולמוס", שעל ידו, מהירה הכתיבה כמהירות המחשבה, שאם לא כן, אין להבין איך יכול היה לכתוב כה הרבה בזמן כה קצר. הגיעו השמועות לאוזניו של בנו ותלמידו, ממשך מורשתו וממלא מקומו, הגאון רבי אברהם זצ"ל. נענה ואמר: "ודאי, ידע מו"ר אבי זצ"ל את סוד השבעת הקולמוס, והיה ראוי והגון להשתמש בו ברוב קדושתו וטהרתו וזכות כוונתו לשמים. אבל לא הוצרך לכך - שכן כוח רצונו העז וניצול הזמן המוחלט של מו"ר אבא, חשובים הרבה יותר מהשבעת הקולמוס ומשימוש בשמות הקדושים!"

~*~*~

הגאון הקדוש בעל "ישמח משה" זצ"ל שקד על התורה בקדושה ובטהרה מנעוריו, וביתר שאת ועוז מנישואיו. מיום ליום התעלה והגביר חיילים בעומק עינו ורוממות השגותיו. דבר אחד העיב על אושרו הרחוני הנשגב: השאלה העתיקה "ריחיים בצווארו - ויעסוק בתורה?". לא היו בימיו כוללי אברכים, וכבר אמרו חכמים כי "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", שמונם ירד מן השמים דבר יום ביומו. קשים היו מזונותיו של האברך השקדן, ואת החסר מילא בהלוואות קצרות מועד. נטל מזה ונתן לזה,

זיירת השבוע

הבא משני מקומות ברש"י בפרשתינו זכויות הגורמות לניצחון במלחמה.

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אחד מספריו של מו"ר עט"ר ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

והייתם לי סגולה

סגולה לפרנסה לומר בכל יום פסוק: "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך", ויאמר פסוק זה עשר פעמים בבוקר ועשר פעמים בערב.

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה אהר"ג ר' יוסף מוהרבי שליט"א

הזינוק הבנים

כווון של דמעות

בחור מבית דתי הלך לצבא, ובהיותו שם התחבר לחייל שהיה בן קיבוץ. באחת השבתות קיבלו שניהם חופשה, ומאחר והבסיס הצבאי בו שירתו היה במרכז הארץ, יעץ החייל הדתי לחבירו שיבוא לשבות עימו בבית הוריו. הסכים הקיבוצניק לדברים ושבת בבית חבירו הדתי.

בשבת בבוקר אמר החייל הדתי לחבירו כי הוא הולך להתפלל בבית כנסת ושיבוא עימו להתפלל. השיבו חבירו: "אומנם אינני יודע מה זו תפילה, אבל אם אתה מבקש ממני - אלך עימך". בפעם הנוספת שהיתה להם חופשה, הציע כבר החייל הקיבוצניק מיוזמתו לשבות בבית החבר, ואף מעצמו ביקש לבוא עימו לתפילה. כך החל לאט לאט לחזור בתשובה.

אביו החילוני, בראותו שבנו עומד להיות דתי, חרה לו מאוד. או אז נזכר כי בילדותו למד יחד עם ה"חזון איש" זצ"ל ב"חדר", ולכך נסע מהקיבוץ בצפון לבית ה"חזון איש" בבני ברק, וטען בפניו: "החבורה שלך 'גנבו' לי את בני...". השיבו ה"חזון איש": "כשגונבים ילד - הולכים למשטרה!". החזירו האב: "אני יודע לעשות דברים חמורים יותר מהמשטרה...". ה"חזון איש" לא נבהל למול איומים אלו, ואמר לו: "אז תעשה...". לא יכל האב לכבוש את כעסו, ובחמת זעם אמר ל"חזון איש": "אתה יודע כמה דמעות שפך עלי אבא שאשאר דתי וזה לא עזר לו, גם לכם זה לא יעזור!". או אז קפץ ה"חזון איש" ואמר: "דמעות אינן הולכות לריק, אם זה לא עזר לכן - זה יעזור לנכד...".

והדברים מדברים בעד עצמם! רק נזכה להוריד דמעות על ילדינו, וה' יטיב עימנו ועימם.

שלום בית

תזשבו טוב - קצת כף זכות

בספר כצאת השמש בגורתו, מסופר שבעיר פרשבורג התגורר יהודי למדן אך לקוי מאוד במידותיו. בכל פעם שהיה נכנס למרא דאתרא רבי משה סופר בעל ה"חתם סופר" זצ"ל, תיכף בצאתו היה מזדרז לקחת ספר מוסר ולומד בו, כי הרגיש בנוכחות אדם זה התקררות ביראת שמים, והיה אומר עליו למקורביו: הבל פיו של אדם זה מטמא! (יש להשתומם כאן על מזריגת כבוד הבריות של ה"חתם סופר", שאף אדם כזה סבל ולא מנע רגליו מביתו...). פעם פגע אדם זה בכבוד ה"חתם סופר", ומעשה שהיה כך היה: בישיבת פרשבורג היה נהוג, כשבחור התכוון לנסוע לביקור לבית הוריו, היה הולך לראש הישיבה שיתן לו "צידה לדרך" ויאמר לו דבר חידוש בתורה. לקיים מאמר חז"ל: "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו". ואת אותו חידוש היה הבחור מוסר לבני התורה בעירו. פעם בבוא אחד הבחורים להיפרד מה"חתם סופר", כרגיל, השמיע לו הרב דבר חידוש. רב עיר מולדתו של אותו תלמיד היה קרובו של אותו ברנש מושחת הנ"ל. אמר התלמיד לפני שאסע אכנס לברנש כדי שיוכל למסור דרכי דרישת שלום לקרובו רב עיר מולדתי. כאשר בא אליו, שאלו הלה: אמור לי, איזה דבר תורה אמר לך עתה הרב? אמר לו הבחור את אותו החידוש, ונסע לביתו. לאחר מספר שבועות נכנס אותו ברנש לבית ה"חתם סופר", והשמיע לו את אותו חידוש ששמע לאחרונה מהבחור, ועשה עצמו כאילו הוא חידוש הדבר... מיד אמר לו ה"חתם סופר": דבר תורה זה יצא מאיתי, ובלי ספק שמעת אותם מפי הבחור פלוני לפני נסיעתו. אותו הדיוט שתק, כי ידע שהאמת עם הרב. לאחר זמן מה, שהה ה"חתם סופר" לשם הבראה בעיר רחצה, שם שהה גם רבי מרדכי בנט גאב"ד ניקלשבורג. כשנפגשו ה"גדולים", נאספו שם סביבם תלמידי חכמים, ובתוכם גם אותו ברנש הנ"ל. בפגישה זו השמיע ה"חתם סופר" לפני רבי מרדכי את אותו חידוש שאמר מכבר לבחור הנ"ל. והנה אך סיים דברו, לא בוש אותו חצוף ולעיני כל העיז שנית ואמר ל"חתם סופר": רבי! דבר חידוש זה הוא שלי, ויזכור שביום פלוני הגדתי הדבר לפניו בביתו... כלומר שעשה את ה"חתם סופר" מתפאר בנוצות לא שלו... ה"חתם סופר" לא ענה לאותו חצוף שקרן מאומה, אולם לשומעים חרה להם מאוד הדבר. כשהתפזרו האנשים, ושני הגדולים רבי משה ורבי מרדכי המתיקו שיח, כדי שלא יחשדוהו, שח ה"חתם סופר" לרבי מרדכי את השתלשלות "חידוש" זה. התרגש רבי מרדכי, עמד מכסאו ואמר: יאמר נא לי הרב מפרשבורג, מהיכן משיגים כוח מעצור כזה, כיצד אפשר לסבול ככה! ה"חתם סופר" הצליח להתמודד עם ההתנהגות החצופה והשחצנית מתוך שהוא דן את הברנש לכף זכות. הוא הבין שלעולם לא לימדו אותו כיצד להתנהג ולכן לא היתה זו אשמתו. יכולים אנו ללמוד מדוגמת ה"חתם סופר" להצליח להתמודד עם קשיים המתעוררים בנישואין אם נדון את בן זוגנו לכף זכות. ועל אף שהדבר קשה, קצת מאמץ והרי שהצלחנו גם לדון לכף זכות וגם להרבות שלום בביתנו, לטוב לנו ולבנינו עד עולם.

אמרי שפר

- *הרה"ק רבי פנחס מקוריץ אומר: גדולי השקרנים - יש להם הרהורי עבירה ומינות, כי אמת ואמונה אחוזות ודבוקות זו בזו.
- *הרה"ק רבי נחמן מברסלב אומר: שקר החן והכל היופי - על ידי הכל היופי באים לחן של השקר.
- *הרה"ק רבי משה מסדיסלב אומר: אי אפשר להגיע לבחינת האמת אלא על ידי חוכמה, השקר - הוא שוטה.
- *הרה"ק מיכל מזלוצוב אומר: שקר אסור אף במחשבה מדכתיב: "ודובר אמת בלבבו".

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

מי שמכין עצמו מבעוד מועד, ובא ליום הדין מוכן כדבעי. או אז ילך הכל למישרין, הוא ימצא את ליבו פתוח לרשמי היום הקדוש, ואזוניו ישבע רצון מעבודתו!

הואיל וכוחה של התורה כה רב, ותלמוד תורה הרי הוא מן דברים אשר אין להם שיעור (מתני' ריש פאה), ובמילה אחת מקיימים מצות עשה שלימה, החשובה ככל מצוותיה של תורה ומוסיפה זכויות אין מספר, הואיל וכך - אין לזלזל, בחודש אלול בפרט, בכל דקה של לימוד תורה. ממש "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, ובשכבך ובקומך", לחזור על פסוק שגור או משנה או דבר הלכה. וה"חפץ חיים" זצ"ל הטעים זאת במשל. מעשה באדם חלש שהזהירו הרופא שלא יכנס לבית המרחץ, כי החום והאדים יתשוהו ויביאוהו לידי סכנה. הלה לא שעה לדברים, נכנס לבית המרחץ והזיע שם עד שהסתכן. בשארית כוחותיו נחפז אל החדר, שבו המקווה הקרה, אך מצאו נעול על מסגר. ביאושו, קרא לעזרה בטרם יתעלף. נחפז אליו מישוהו ובידו ספל מים קרים, והחל לזלפם על פניו. להשיב את רוחו. הלה התאושש מעט ואזר כוח לצעוק על מטיבו ולגעור בו. "התבייש לך! בספל מים אתה עומד להשיב את רוחי? אם ברצונך להיטיב עימי - פתח את דלת החדר של המקווה הקרה!"... הלה נד לכפיות הטובה ואמר: "אל נא באפך, הן עמדת להתעלף, והמפתח אינו ברשותי. כלום רשאי הייתי לעמוד על הדם? הושעתך במעט המים הקרים אשר בידו!"... והנמשל, מובן. אם ניתן ללמוד בעיון מעמיק, דף גמרא וסוגיה מקיפה, מה טוב ומה נעים. אבל אם "הדלת נעולה", אם אין פנאי לכך - כלום "נתעלף מחולשה" ונמסר ביד עוונותינו? "נתקרר" לפחות בספל המים הקרים, בטיפות הבודדות, בפסוק או משנה ששנגן בעל פה בכל עת מצוא!

(שערי ארמון)

אי אפשר "ליפול" ולקפוץ אל הימים הנוראים בלא הכנה מתאימה. להרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל היה משל נאה לכך. היה היו שתי משרתות. האחת היתה פקחית וחרוצה, והשניה טפשה וחרוצה... מה ההבדל ביניהן? הראשונה היתה עמלה כל היום כולו, בדרך המשרתות, ובערב, בהיותה מתושת ועייפה, לא הלכה לנוח בטרם תכין את כל הנחוץ לה ליום המחרת. היא הכינה עצים להסקה והניחה אותם ליד התנור לייבוש. היא ניפתה את הקמח, והכינה את כל מצרכי המזון, רק לאחר מכן הלכה לישון. בבוקר, בקומה, הציתה אש בעצים היבשים והסיקה את התנור, היא לשה את הקמח והניחה לו לתפוח. בינתיים ערכה את השולחן, שבה לאפות את הלחם, וכששב בעל הבית מן התפילה, קידם את פניו חום נעים וניחוח טרי של פת אפויה, שולחן ערוך ומאכלים ערבים. המשרתת השניה סיימה את עבודת יומה ופנתה לישון לאחר היום המתיש. בבוקר, כאשר הלך בעל הבית לתפילה, יצאה אל מחסן העצים והביאה גזרי עצים להסקה. העצים היו לחים ורטובים, והאש לא אחזה בהם. היא בזבה זמן יקר בנסיון להציתם, ולבסוף - כאשר ניצתו - לעיסה לא היה זמן לתפוח, והתנור לא כששב בעל הבית מן התפילה, היה הבית מלא עשן, והמשרתת לשה במהירות את הבצק, לאחר שניפתה את הקמח. ניגש בעל הבית אל השולחן שלא היה ערוך, השתעל מחמת העשן, והמתין לחם שיאפה. לעיסה לא היה זמן לתפוח, והתנור לא היה עדיין חם דיו. גם העצים הרטובים לא בערו כראוי, והלחם יצא נוקשה וחסר טעם, בעל הבית קצף ורגז, והמשרתת רטנה והתלוננה. מה קרה, על מה הכעס? הרי היא עובדת קשה יותר מהשניה, בכמה מאמצים עולה לה להצית את האש בורדים, איך היא יכולה למהר כל כך, הרי רודים בה בפרך... הוא הדין בימי הדין. לא יתכן, שיתחיל האדם להתכונן לראש השנה בראש השנה עצמו, כי אז הוא ידמה למשרתת השניה. אשרי

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ צריך להזהר בקטנים הרבה וללמד לשונם דברי אמת בלא שבועה, כדי שלא יהיו רגילים להשבע תמיד כמו הגויים. וזה הדבר חובה על אבותיהם ועל מלמדי תינוקות.
- ✓ לא יאמר אדם לקטן שיביא לו משהו ולבסוף לא מביא לו, כיון שגורם לו ללמוד לשקר, שנאמר (ירמיה ט, ד): "למדו לשונם דבר שקר". וצריכים ההורים להגדיל בעיני בניהם את עוון השקר, באופן שיחרדו מעוון זה ויזהרו מאוד, עד שיעשה להם טבע שלא לדבר שקר.
- ✓ מאוד צריך לעמוד על המשמר על הבנים והתלמידים שלא ילמדו לשקר, ואף אם יעשה התינוק דבר שלא כהוגן, אם יודה על האמת - לא יכנו, אלא יזהירו שלא ישוב לכיסלה, ואם ישקר - יכנו מכות גדולות על השקר, אולי יש תקוה שיחנך את הנער בדרך האמת, וגם כי יזקין לא יסור ממנה.
- ✓ כשלומדים עם ילדים קטנים דברים אשר הצניעות יפה להם, אסור לשנות ולומר פשט בתורה שאינו אמת, כיון שלא תבוא שום תקלה או קלקול בחינוך הילד אם יאמר לו את הפשט האמיתי. ומכל מקום יש עצה שלא יפרט הרבה, אבל אל יאמר פשט שאינו אמת בתורה שכולה אמת.
- ✓ אם ילדים קטנים רבים ביניהם - מותר לשקר כדי לעשות שלום ביניהם, שאין חילוק בזה בין גדולים לקטנים, ולכן גם עבורם מותר לשנות מפני השלום. ומותר לומר לאבא או לאמא שהבן שלהם יפה וכדומה, אף שאין זה אמת, כיון שבעיני הוריו בנם נראה יפה.
- ✓ מותר לשנות בדיבור מפני דרכי השלום כגון שרוצה לעשות שלום בין שני אנשים שמריבים או בין איש לאשתו. ומצינו שהקדוש ברוך הוא שינה מפני השלום לעשות שלום בין איש לאשתו. וכן אמרו חכמינו: "הוי מתלמידי של אהרון אוהב שלום ורודף שלום", וביארו חכמינו שאהרון שינה לומר לכל אחד שחבירו באמת אוהבו, אף על פי שהמציאות לא היתה כזאת.
- ✓ ההיתר לשנות מפני השלום, הוא דוקא כשאי אפשר בענין אחר, אבל אם אפשר לו שלא לשנות - אין לו לשנות. וכן אם מוכרח לשנות, יש לו למעט בשקר ככל שיוכל. ואם אין אפשרות למעט, אזי רשאי הוא לשנות לגמרי מפני השלום.
- ✓ יש אומרים שמי שנכשל בדיבורי שקר, אין קיים אצלו ההיתר לשנות מפני השלום, כי זוהי תשובתו שלא ישנה בדיבוריו כלל אפילו לעשות שלום, וכדין לוקחי ריבית שגם מגויים לא יקבלו נשך.
- ✓ אם חבירו מבקש ממנו הלואה ואין ברצונו להלוות לו, מפני שאינו בטוח שיחזיר לו את ההלוואה - יש להקל ולומר לו שאין לו מעות להלוות לו, מפני דרכי שלום, אם יודע הוא שחבירו יתבייש כשיאמר לו שאינו רוצה להלוות לו, וכל שכן כשאינו משקר במפורש. וטוב שבמקרה כזה שידגיש את תיבת "לך", דהיינו שיאמר: "אין לי מעות להלוות לך", כדי שימעיט בשקר ככל שאפשר.

(הבית היהודי - חלק ז')

העלון מוקדש לתפילת רבים

לרפואתו השלימה של הוד כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה שליט"א.
הרה"צ רבי יעקב ישכר בער בן סימה רייזל
ובזכות זיכוי הרבים יחזקהו ויאמצהו השי"ת לאורך ימים ושנים דשנים ורעננים
עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אכי"ר.